

THIẾT KẾ VÀ TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM TRONG MÔN GIÁO DỤC CÔNG DÂN NHẪM GIÁO DỤC KỸ NĂNG TỰ NHẬN THỨC BẢN THÂN CHO HỌC SINH THCS TẠI THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Cao Thành Tấn

Khoa Giáo dục Chính trị, Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh
Đặng Thị Gia Huệ, Trần Thị Diễm Kiều, Nguyễn Thị Kim Hằng, Lê Tiểu Diệp
Sinh viên khoa Giáo dục Chính trị, Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh

Tóm tắt: Trong bối cảnh đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, việc phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh thông qua các hoạt động trải nghiệm trở thành yêu cầu cấp thiết. Bài báo tập trung nghiên cứu việc phát triển kỹ năng tự nhận thức bản thân cho học sinh Trung học cơ sở thông qua môn Giáo dục công dân. Trước sự tác động của công nghệ khiến học sinh dễ rơi vào tình trạng thụ động và mất định hướng, kỹ năng tự nhận thức được xác định là nền tảng cốt lõi giúp các em hình thành năng lực tự chủ và xác định giá trị cá nhân. Thông qua việc phân tích thực trạng tổ chức hoạt động trải nghiệm tại các trường THCS ở Thành phố Hồ Chí Minh nơi vẫn còn tồn tại nhiều bất cập về tính hình thức bài báo đề xuất việc thiết kế và tổ chức các hoạt động trải nghiệm chuyên sâu. Kết quả nghiên cứu góp phần nâng cao hiệu quả giáo dục kỹ năng sống, giúp học sinh chủ động nỗ lực hoàn thiện bản thân và thích ứng tốt hơn với xã hội hiện đại.

Từ khóa: Hoạt động trải nghiệm, giáo dục kỹ năng tự nhận thức bản thân.

DESIGNING AND ORGANIZING EXPERIENTIAL LEARNING ACTIVITIES IN CIVIC EDUCATION TO DEVELOP SELF-AWARENESS SKILLS FOR LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN HO CHI MINH CITY

Abstract: In the context of fundamental and comprehensive educational reform under the 2018 General Education Curriculum, developing students' competencies and qualities through experiential learning activities has become an urgent requirement. This paper focuses on fostering self-awareness skills among lower secondary school students through Civic Education. Facing the impact of modern technology, which tends to make students passive and disoriented, self-awareness skills are identified as a core foundation for developing autonomy and clarifying personal values. By analyzing the current situation of organizing experiential activities in lower secondary schools in Ho Chi Minh City, where limitations related to formality still exist, the paper proposes the design and implementation of in-depth experiential learning activities. The research findings contribute to improving the effectiveness of life skills education, helping students actively strive for self-improvement and better adapt to modern society.

Keywords: Experiential activities, Education for self-awareness skills.

Nhận bài: 18/01/2026

Phản biện: 05/02/2026

Duyệt đăng: 10/02/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, theo mục tiêu Chương trình Giáo dục phổ thông (GDPT) 2018 nhấn mạnh việc hình thành và phát triển phẩm chất, năng lực cho người học thông qua các hoạt động học tập và trải nghiệm.

Môn Giáo dục công dân (GDCC) có vai trò đặc biệt trong việc hình thành nhân cách, đạo đức và năng lực tự chủ – tự học, trong đó kỹ năng tự nhận thức bản thân là nền tảng của năng lực tự chủ và phát triển bản thân.

Cùng với xã hội hiện đại và sự phát triển mạnh mẽ của khoa học công nghệ cho ra đời nhiều thiết bị thông minh như điện thoại, máy tính... Những thiết bị này mang đến nhiều sự tiện lợi cho con người tuy nhiên cũng có những mặt trái hạn chế. Ngày càng có nhiều học sinh (HS) trở nên thụ động, lệ thuộc vào các thiết bị công nghệ dẫn đến hậu quả không chỉ sao nhãng học tập mà

còn không chịu học hỏi, tìm tòi và sáng tạo. Nguy hiểm hơn là không biết bản thân mình có thể làm được điều gì, mong muốn điều gì và cần làm gì? Do đó, để có thể tự làm chủ cuộc sống của mình thì trước tiên HS cần phải được giáo dục kỹ năng tự nhận thức bản thân. HS phải tự xác định được giá trị của bản thân một cách đúng đắn và chính xác từ đó hiểu rõ vị trí của mình và năng lực vốn có cũng như khả năng phát triển của bản thân, sẵn sàng thay đổi bản thân và cố gắng nỗ lực hết mình để hoàn thành mục tiêu mình muốn.

Thực tế hiện nay cho thấy hoạt động trải nghiệm (HĐTN) trong môn GDCC ở nhiều trường Trung học cơ sở (THCS) tại Thành phố Hồ Chí Minh còn tồn tại nhiều bất cập cụ thể, việc giáo dục cho HS còn mang tính hình thức, chưa khai thác được chiều sâu giáo dục giá trị và kỹ năng sống. Do vậy, việc thiết kế và tổ chức HĐTN hiệu

qua nhằm phát triển kỹ năng tự nhận thức bản thân cho HS THCS là yêu cầu cần thiết, có ý nghĩa lý luận và thực tiễn sâu sắc trong bối cảnh số hoá hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lý luận của việc giáo dục kỹ năng tự nhận thức thông qua hoạt động trải nghiệm

* *Một số khái niệm cơ bản*

- *Khái niệm tự nhận thức bản thân (self-awareness):*

Theo Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (2013 & 2015), tự nhận thức (self-awareness) là khả năng nhận thức một cách chính xác những cảm xúc, suy nghĩ của bản thân và sự ảnh hưởng của chúng tới hành vi của bản thân. Đánh giá được chính xác sở thích, điểm mạnh, điểm yếu, hiệu quả của bản thân mình và duy trì sự tự tin. Như vậy, quá trình nhận biết, phân tích và đánh giá một cách khách quan về năng lực, đặc điểm tính cách, sở thích, ưu điểm và hạn chế của chính mình đó là tự nhận thức bản thân. Đây là cơ sở giúp con người hiểu rõ bản chất và điều chỉnh hành vi cho phù hợp với các chuẩn mực xã hội.

- *Khái niệm hoạt động trải nghiệm:* là hoạt động giáo dục mà trong đó giáo viên (GV) là người tổ chức hoạt động, tạo điều kiện sao cho HS có thể chủ động, trực tiếp tham gia, lên kế hoạch cho bản thân hoặc nhóm của mình để hình thành và phát triển được những năng lực, phẩm chất, kỹ năng sống cần có của người công dân trong xã hội hiện đại.

2.2. Thực trạng tổ chức hoạt động trải nghiệm trong môn GDCD tại các trường THCS TP. Hồ Chí Minh

2.2.1. Khảo sát thực tế

Để có cơ sở nghiên cứu thực trạng tổ chức HĐTN trong dạy và học môn GDCD tại các trường THCS nhóm tác giả đã tiến hành khảo sát 20 giáo viên giảng dạy bộ môn GDCD và 300 HS ở 5 trường THCS tại trung tâm và ngoại thành của TP. Hồ Chí Minh.

Mục đích của khảo sát: Nhằm thu thập những thông tin và số liệu về nội dung nghiên cứu; Phân tích và đánh giá ưu điểm và hạn chế của thực trạng, từ đó đề xuất thiết kế và tổ chức HĐTN trong môn GDCD nhằm giáo dục kỹ năng tự nhận thức bản thân cho HS THCS.

Nội dung khảo sát: Nhận thức của GV về tổ chức HĐTN trong dạy học môn GDCD; Nhận thức của HS, mức độ hứng thú và tính chủ động của HS trong các HĐTN. Thông qua các phương

pháp như: sử dụng phiếu khảo sát, phỏng vấn nhóm, quan sát tiết học và HĐTN.

2.2.2. Kết quả khảo sát

* *Ưu điểm:*

Phần lớn GV đã nhận thức được tầm quan trọng của việc tổ chức HĐTN trong môn GDCD. Nhiều GV đã có ý thức đổi mới phương pháp dạy học; HĐTN được lồng ghép trong một số bài như “Tự nhận thức bản thân”, “Ứng phó với các tình huống nguy hiểm”, “Phòng chống bạo lực gia đình”. Hầu hết HS đều hứng thú, chủ động hơn khi được tham gia các hoạt động thực tế.

* *Hạn chế:*

Trong việc thiết kế hoạt động còn đơn điệu, thiếu gắn kết với thực tiễn, dẫn đến việc các HĐTN chỉ tập trung truyền thụ kiến thức thay vì giúp HS vận dụng kiến thức vào đời sống. Bên cạnh đó, vẫn chưa có công cụ và tiêu chí đánh giá cụ thể về mức độ hình thành kỹ năng tự nhận thức của HS. Ngoài ra, sự phối hợp giữa nhà trường – gia đình – xã hội trong hỗ trợ trải nghiệm vẫn còn chưa chặt chẽ, thiếu sự đồng bộ và tính liên kết.

2.2.3. Nguyên nhân

GV chưa được bồi dưỡng sâu về phương pháp thiết kế và tổ chức HĐTN theo hướng phát triển năng lực cho người học. Cơ sở vật chất và thời lượng môn học còn hạn chế, chưa đáp ứng được yêu cầu tổ chức các HĐTN đa dạng và thực tiễn. Nhận thức của HS về ý nghĩa và giá trị của kỹ năng tự nhận thức còn chưa cao. Thiếu cơ chế phối hợp rõ ràng và thường xuyên giữa nhà trường, gia đình và các tổ chức xã hội trong quá trình tổ chức HĐTN.

2.3. Thiết kế hoạt động trải nghiệm trong môn GDCD nhằm giáo dục kỹ năng tự nhận thức cho học sinh THCS tại TP. Hồ Chí Minh

2.3.1. Nguyên tắc thiết kế

Bảo đảm mục tiêu phát triển phẩm chất, năng lực HS: HĐTN phải hướng tới việc hình thành và phát triển phẩm chất chủ yếu (như: yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực, trách nhiệm) và năng lực cốt lõi (đặc biệt là năng lực tự chủ và tự học, năng lực giao tiếp và hợp tác, năng lực giải quyết vấn đề và sáng tạo). Trong đó, kỹ năng tự nhận thức được xem là nền tảng giúp HS hiểu rõ bản thân, từ đó điều chỉnh hành vi, thái độ học tập và ứng xử phù hợp.

Lấy HS làm trung tâm, khuyến khích sự phát triển cá nhân: Theo chương trình GDPT 2018 chuyển trọng tâm từ việc truyền thụ kiến thức sang phát triển phẩm chất và năng lực của học sinh, biến các em thành chủ thể tích cực trong quá

trình học tập thông qua hoạt động trải nghiệm, khám phá, tự học, làm việc nhóm và ứng dụng kiến thức thực tế, nhằm phát huy tối đa tiềm năng cá nhân. Mỗi HS có đặc điểm tâm sinh lý, hoàn cảnh sống, có bản sắc riêng, có hoài bão, có tầm nhìn khác nhau, có thể học được những gì mình muốn dưới sự hướng dẫn của GV. Trong môn học GDCD cũng như tổ chức thực hiện chương trình, phương pháp dạy học và kiểm tra, đánh giá phải quan tâm tới việc học của từng HS. Người học là chủ thể, xác định mục tiêu, tự tổ chức, chỉ đạo việc học của bản thân mới đem lại hiệu quả.

Kết hợp giữa học trong lớp – hoạt động ngoại khóa – hoạt động cộng đồng cũng là yêu cầu cần thiết. Những trải nghiệm trong lớp học giúp HS nắm vững kiến thức; hoạt động ngoại khóa mở rộng không gian học tập, tạo điều kiện cho các em giao lưu, hợp tác; còn hoạt động cộng đồng giúp HS gắn việc học với đời sống thực tế, từ đó nhận thức rõ hơn về vai trò, giá trị và trách nhiệm của mình với xã hội. Sự kết hợp hài hòa giữa ba hình thức này sẽ tạo nên môi trường trải nghiệm đa dạng, phong phú, góp phần phát triển toàn diện kỹ năng tự nhận thức của HS.

Đảm bảo tính mở, linh hoạt, phù hợp với lứa tuổi học sinh THCS: Để HĐTN hấp dẫn với HS và phát huy tính tự nhận thức, tự giác, chủ động và sáng tạo của các em thì kế hoạch HĐTN phải được thiết kế phù hợp với nhu cầu và đặc điểm của HS. Để làm được điều này, GV trước hết phải nắm bắt được đặc điểm tâm sinh lý của HS. HS ở cấp Trung học cơ sở thường ở vào lứa tuổi 12 đến 16 tuổi. Đây là giai đoạn có những thay đổi mạnh mẽ về mặt tâm sinh lý. Những biến động đó không chỉ tác động đến năng lực, thái độ của HS trong quá trình học tập mà còn tác động đến sự định hình nhân cách của các em. GV cần trang bị cho HS những kiến thức về tâm lý học lứa tuổi, tâm lý học giao tiếp, những kiến thức về giới tính... để vận dụng đánh giá đúng khả năng của HS; nhạy cảm nắm bắt tâm tư, tình cảm, nhu cầu hoạt động của các em. Trên cơ sở đó, GV định hướng, hỗ trợ HS lựa chọn chủ đề, thiết kế nội dung, hình thức HĐTN thực tiễn cho phù hợp. Đồng thời, do trình độ nhận thức của HS ở mỗi lớp thường không đồng đều. Vì vậy, trong quá trình thiết kế HĐTN nhằm giáo dục kỹ năng tự nhận thức cho HS trong môn GDCD, GV cần tìm hiểu và đánh giá đúng về trình độ nhận thức và khả năng lĩnh hội tri thức của HS trong từng lớp, từng khối lớp để lựa chọn HĐTN thực tiễn vừa sức với các em.

2.3.2. Quy trình thiết kế hoạt động trải nghiệm

Bước 1. Đặt tên chủ đề và xác định mục tiêu của chủ đề: Đặt tên chủ đề là một việc làm cần thiết vì qua tên của chủ đề đã phần nào nói lên được mục tiêu, nội dung của chủ đề. Tên chủ đề cũng tạo ra được sự hấp dẫn, lôi cuốn, tạo ra được trạng thái tâm lý đầy hứng khởi và tích cực của HS. Vì vậy, cần có sự tìm tòi, suy nghĩ để đặt tên chủ đề sao cho phù hợp và hấp dẫn. Việc đặt tên cho chủ đề cần phải đảm bảo các yêu cầu sau: rõ ràng, chính xác, ngắn gọn; phản ánh được chủ đề và nội dung của hoạt động. Xác định mục tiêu cần đạt của chủ đề cần dựa vào điều kiện thực tiễn của từng lớp. Nếu xác định đúng mục tiêu sẽ có tác dụng định hướng cho thiết kế nội dung các hoạt động; làm cơ sở để đánh giá hiệu quả hoạt động; kích thích tính tích cực hoạt động của GV và HS.

Bước 2. Lựa chọn và đặt tên các hoạt động của chủ đề: GV căn cứ vào mục tiêu cần đạt đã xác định, điều kiện hoàn cảnh cụ thể của lớp, của nhà trường và năng lực của HS cùng với bộ sách đã chọn để: Xác định các hoạt động gồm: hoạt động tìm hiểu thu thập thông tin liên quan đến trải nghiệm; HĐTN khám phá; hoạt động kết nối, rèn luyện, thực hành, vận dụng, đánh giá từ trải nghiệm; Xác định số lượng hoạt động của chủ đề tránh việc quá nhiều hoạt động trong một tiết; Đặt tên cho các hoạt động đảm bảo: rõ ràng, ngắn gọn, chính xác; tạo ấn tượng cho HS; phù hợp với chủ đề; Sắp xếp hoạt động vào từng tiết trong tuần (sinh hoạt dưới cờ, trải nghiệm theo chủ đề, sinh hoạt lớp), sao cho các hoạt động phù hợp với thời gian, đặc trưng, phương thức thực hiện của tiết học đó.

Bước 3. Thiết kế các hoạt động của chủ đề: GV chia các đơn vị nội dung hoạt động thành các nhánh nhỏ, có mối liên hệ với nhau. Mỗi hoạt động được thiết kế thành một hoặc một vài thao tác phù hợp, đảm bảo tạo ra sản phẩm một cách chắc chắn. GV mô tả cách thực hiện từng thao tác như sau:

- GV xác định cụ thể phương thức tiến hành, những phương tiện cần có để tiến hành hoạt động, từ đó lựa chọn hình thức hoạt động tương ứng;

- Khi lựa chọn phương pháp, phương tiện, hình thức tiến hành trải nghiệm, GV cần: ưu tiên phương pháp, hình thức mang tính trải nghiệm, kích thích tính tích cực của HS; phù hợp với chủ đề và điều kiện của lớp, nhà trường và mang tính đa dạng.

Bước 4. Đánh giá kết quả hoạt động: Đánh

giá kết quả hoạt động của HS cần mang tính động viên, khích lệ người học, xác định sự tiến bộ của người học, có lộ trình rèn luyện cho người học. Đối tượng tham gia đánh giá gồm: bản thân HS, đánh giá đồng đẳng (bạn bè trong nhóm), GV, phụ huynh HS và các GV khác cùng tham gia đánh giá.

Bước 5. Hoàn thiện kế hoạch tổ chức hoạt động: Ở bước này, thực hiện một số công việc sau: Họp tổ chuyên môn theo kỹ thuật nghiên cứu bài học nhằm rà soát lại nội dung, tiến trình thực hiện các công việc, thời gian thực hiện cho từng việc xem xét tính hợp lý, khả năng thực hiện và kết quả cần đạt được. Phát hiện kịp thời những sai sót, bất hợp lý của từng giai đoạn, từng bước, từng nội dung để bổ sung, điều chỉnh. Hoàn thiện bản thiết kế chương trình hoạt động và cụ thể hóa chương trình đó bằng việc tổ chức các HĐTN. Sau khi tổ chức HĐTN, GV tiếp tục rút kinh nghiệm để bổ sung chỉnh sửa mục tiêu, nội dung các hoạt động phù hợp với nhu cầu của người học qua từng chủ đề.

2.3.3. Ví dụ minh họa

Bước 1. Đặt tên chủ đề và xác định mục tiêu của chủ đề:

Chủ đề: “Khám phá bản thân – Tôi là ai?”

Mục tiêu: HS xác định được điểm mạnh, điểm yếu, giá trị cá nhân. Xây dựng kế hoạch phát huy điểm mạnh, hạn chế điểm yếu của bản thân.

Bước 2. Lựa chọn và đặt tên cho các hoạt động

Nội dung “Khám phá bản thân - Tôi là ai?” gồm các hoạt động:

Hoạt động khởi động: “Nhà thám tử lừng danh”

Hoạt động khám phá: Vẽ “Bản đồ cuộc đời” (Life map).

Hoạt động luyện tập: Tham gia “Bức tường lời khen” (Positive Wall).

Hoạt động vận dụng: Viết “Thư gửi chính mình trong tương lai”.

Tổng kết: HS chia sẻ cảm nhận, rút ra bài học về giá trị và mục tiêu sống.

Bước 3. Thiết kế các hoạt động của chủ đề:

Với 04 hoạt động như trên, chúng tôi minh họa thiết kế 01 hoạt động, cụ thể là hoạt động khám phá - Vẽ “Bản đồ cuộc đời”:

a) Mục tiêu hoạt động:

- HS xác định được điểm mạnh, điểm yếu, giá trị cá nhân.

- Xây dựng kế hoạch phát huy điểm mạnh, hạn chế điểm yếu của bản thân.

b) Nội dung: HS vẽ bản đồ cuộc đời dưới dạng sơ đồ tư duy

c) Sản phẩm: Sơ đồ tư duy của HS

d) Tổ chức hoạt động

Bước 1: Giao nhiệm vụ:

- GV chia lớp thành 04 nhóm, yêu cầu HS thực hiện các nhiệm vụ sau:

- GV giới thiệu cấu trúc bản đồ gồm 3 phần:

+ Quá khứ: Những cột mốc quan trọng đã qua (Thành tựu, bài học).

+ Hiện tại: Tôi là ai? (Sở thích, điều không thích, điểm mạnh, điểm yếu, điều cần cố gắng).

+ Tương lai: Mục tiêu 5 năm, 10 năm và ước mơ cuối cùng.

- GV trình chiếu các mẫu bản đồ sáng tạo để học sinh tham khảo.

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ: HS tiến hành thực nhiệm vụ theo yêu cầu của GV.

Bước 3: Báo cáo, thảo luận: HS chia sẻ “Bản đồ cuộc đời” của mình theo cặp hoặc theo nhóm nhỏ. Mỗi nhóm chọn 2-3 HS trình bày trước lớp về hành trình của bản thân và những điều rút ra được sau khi vẽ.

Bước 4: Kết luận, nhận định: GV đánh giá thông qua sản phẩm “Bản đồ cuộc đời” và phân chia sẻ của HS. HS tự đánh giá mức độ nhận thức được về bản thân sau hoạt động (điểm mạnh, điểm yếu, mong muốn phát triển).

Bước 5. Đánh giá kết quả hoạt động của HS:

- GV đánh giá kết quả HS đạt được sau khi hoạt động xong chủ đề, có thể cho HS tự đánh giá thông qua bảng đánh giá. Cụ thể: HS tự đánh giá (em đã đạt được các tiêu chí sau hay chưa?).

STT	Tiêu chí	Không làm được	Làm được	Làm tốt
1	HS vẽ được “bản đồ cuộc đời”.			
2	HS nêu được đặc điểm tốt, không tốt của bản thân.			
3	HS nêu được ước mơ hoặc mục tiêu trong tương lai.			
4	HS biết được ý nghĩa của việc tự nhận thức bản thân.			
5	HS biết lắng nghe, tôn trọng bạn bè và mạnh dạn chia sẻ suy nghĩ, cảm xúc của bản thân.			

Bước 6. Hoàn thiện kế hoạch tổ chức hoạt động: GV cùng các thành viên trong tổ chuyên môn xem xét mức độ phù hợp của mục tiêu và số lượng hoạt động trong các tiết trải nghiệm để điều chỉnh.

III. KẾT LUẬN

HĐTN trong môn GD&ĐT là kênh hiệu quả để giáo dục kỹ năng tự nhận thức bản thân cho HS THCS. Cần thiết kể bài bản, có công cụ đánh giá

cụ thể và môi trường học tập thân thiện. Đề xuất với Sở Giáo dục và Đào tạo thành phố Hồ Chí Minh tăng cường bồi dưỡng GV về phương pháp giáo dục trải nghiệm, lồng ghép kỹ năng tự nhận thức vào các hoạt động chính khóa và ngoại khóa. Đây là hướng đi thiết thực trong giáo dục năng lực tự chủ và phẩm chất nhân cách của HS trong giai đoạn hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Ban Chấp hành Trung ương (2013), *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.*

Bộ GD-ĐT (2018a), *Chương trình giáo dục phổ thông môn Giáo dục công dân* (ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/11/2018 của Bộ Trưởng Bộ GD-ĐT).

Bộ GD-ĐT(2018b), *Chương trình giáo dục phổ thông - Hoạt động trải nghiệm và hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp* (ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ Trưởng Bộ GD-ĐT).

Dương, T. K. O., & Nguyễn, T. Đ. T. (2024). *Tổ chức hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Giáo dục công dân ở trường trung học cơ sở.* Tạp chí Giáo dục, 24(4), 19–23.

Nguyễn, T. T. (2019). *Thực trạng tự nhận thức bản thân và nhận thức người khác của học sinh trung học cơ sở.* Tạp chí Khoa học Trường Đại học Sư phạm TP. Hồ Chí Minh – Khoa học Giáo dục, 16(4), 114–124.